

BILANCA PRVEGA POLLETJA

Uspešnost poslovanja odvisna samo od izvoza

»S polletnimi gospodarskimi rezultati v SOZD Iskra bi bili lahko skoraj zadovoljni, morda nismo zadovoljni le z izvozom,« je menil namestnik predsednika KPO SOZD Iskra Ljuban Artič v nevezanem razgovoru, ko smo obravnavali problematiko naše polletne bilance. In nadaljeval: »Izvoz je sicer za 21% večji kot lani v istem obdobju, pri tem pa smo dosegli le 43% planiranega izvoza. To dejstvo pa nam nalaga velike obveznosti in naloge za prihodnje polovico leta, ki pa jih bomo le težko plansko uresničili, zlasti še zato, ker bomo posledice zakona o razpolaganju z devizami čutili pravzaprav šele v drugem polletju letošnjega leta.«

Ce pregledamo začasne podatke o letnem prihodku Iskre v času od 1. januarja do 30. junija letos, vidimo, da smo realizirali 26 milijard 390 milijonov 594 tisoč dinarjev celotnega prihodka ali 48,4% glede na letni program. Primerjavi z lani pa pomeni to 23,2% višji celotni prihodek. Tudi dohodek se je gibal v predvidenih okvirih in je znašal 7 milijard 724 milijonov 810 tisoč dinarjev ali 49,7% letnega programa in je bil za 22,7% višji od letnega dohodka. In še tretji pokazatelj, dohodek, je znašal v prvem polletju 4 milijarde 986 milijonov 602 tisoč dinarjev ali 47,7% letnega programa in je bil za 13,3% višji od letnega.

Tudi glede izplačanih osebnih dohodkov se je celotna SOZD Iskra obnašala gospodarno in v okviru resolucije. Tako je bilo za bruto osebne dohodke načrtovano v prvem polletju 3 milijarde 26 milijonov 627 tisoč novih dinarjev ali 49,5% glede na letni program, in dejanski porasta bruto osebni dohodkov je znašal 32,1%.

Glede akumulacije pa je treba zapiati, da je znašala 1 milijardo 264 milijonov 856 tisoč dinarjev ali 42,3% letnega programa, vendar pa je znašala le 75,5% glede na lansko akumulacijo v istem obdobju. Zmanjšanje akumulacije je treba pripisati tudi zvišani amortizaciji po novem zakonu.

Ko je omenjene podatke komentiral namestnik KPO SOZD Iskra Zoran Polič je dejal, da so rezultati polletnega poslovanja relativno dobri. Vendar pa je pri prihodnjem obdobju treba upoštevati tudi inflacijo,

ki se še ne umirja in prav zavoljo tega pa rezultati le niso tako ugodni.

Omenil je tudi hitreje naraščanje dela tistega dohodka, ki gre samoupravnim interesnim skupnostim, in za skupno in splošno porabo, hkrati pa opozoril tudi na visoko porast obresti, kar je predvsem posledica spremembe obrestne mere. O bruto osebnih dohodkih pa je Polič menil, da pavšalno v celotni SOZD Iskra ne prekoračimo dogovora, ker dogovor upošteva še druge določene činitelje, kot je n.p.r. izvoz. Večina naših TOZD in DO je v prvem polletju, po njegovem mišljenju, izplačevala osebne dohodke v mejah dogovorjenega, vendar pa imamo seveda posamezne TOZD, in DO, ki so prekoračile dogovorjena razmerja. Glede izgub pa je Polič menil, da so letos v prvem polletju celo nižje kot lani in znašajo 35 milijonov dinarjev.

Ob koncu razgovora je Ljuban Artič poudaril, da je iz izvoznih rezultatov v prvi polovici letošnjega leta razvidno, da se naše posamezne delovne organizacije in TOZD še ne zavedajo v polni meri, da je njihova edina rešitev in možnost normalne proizvodnje v drugi polovici letošnjega leta in tudi v prihodnjih letih le in izključno v realizaciji planiranega izvoza. Če torej pogledamo na letošnje polletne začasne podatke naše celotne bilance, so bili le-ti doslej vedno zagotovilo za ugodne rezultate tudi v drugem polletju in tako za uspešno celotno tekoče leto, letos pa to kljub ugodnim podatkom ne velja spričo stabilizacijskih ukrepov, katerih moč bo čutili v večji meri šele v drugem polletju. D.Ž.

Silvo Hrast odkriva spominsko ploščo na Pajkežu.

OB DNEVU VSTAJE

Pomnik preteklosti

Bil je 22. julij, dan vstaje slovenskega ljudstva. Praznik, ki nas spominja na dan, ko je počila prva partizanska puška v Sloveniji. Ob letošnjem prazniku je bilo po naši ožji domovini mnogo lepih spominskih prireditev. Ena izmed najlepših pa je bila vsekakor v Beli Krajini, v zibelki partizanov, na 520 metrov visokem Pajkežu, kamor se v ta idilični kraj zavije s Partizanske magistrale.

Izredno uspelo spominsko prireditev so pripravili člani tamkajšnje lovske družine Toplice, poleg domačinov in

Zbranim je spregovoril Vladimir Klavs-Klits.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Izvoz pod načrtovanim, a boljši, kot lani

Iskra Commerce je v letošnjem prvem polletju uresničila za dobrih 10 milijard dinarjev prodaje in storitev. S tem je načrtovane naloge dosegla 42-odstotno, kumulativni plan preseгла za odstotek, realizacijo v enakem obdobju lani pa preseгла za skoraj tretjino. Načrt so presegli v temeljnih organizacijah Zastopanje tujih firm, Marketing in Servis, v Prodaji in Zunanjem trgu pa ne. Najhujši problemi, ki so v tem obdobju pestili Iskra Commerce, so med drugim izredno visoke terjatve in precejšnje zaloge nekurantnega blaga, po drugi strani pa pomanjkanje nekaterih izdelkov.

IZVOZ IN UVOZ

Na področju zunanje-trgovinske dejavnosti, Iskra in z njo Iskra Commerce nista uresničila polletnega načrta. Skupno smo izvozili za nekaj manj od 94 milijonov dolarjev. S tem smo uresničili letni načrt v višini 43 odstotkov, kar pa tudi pomeni, da smo izvozili za 12 odstotkov več, kot v enakem obdobju lani, oziroma, če upoštevamo novi tečaj ameriškega dolarja

tudi za lansko leto — za 21 odstotkov več.

Temeljna organizacija Zunanji trg je kumulativni plan preseгла za 6 odstotkov in je prevzete izvozne naloge izpolnjevala po začrtani dinamiki — le ta pa predvideva večje naraščanje mesečne vrednosti izvoza v drugi polovici, zlasti še proti koncu leta.

Ne bo odveč, če zapišemo mnenje odgovornih v Iskra Commerce, da bomo Iskraši letos izpolnili sprejete

izvozne obveznosti, seveda pod pogojem, da bodo imele Iskrine tovarne zadostne količine reprodukcijskega materiala. Ob tem lahko rečemo, da so uveljavne omejitve in 31-odstotno razpolaganje z ustvarjenimi devizami ena glavnih ovir za normalno preskrbljenost Iskrine proizvodnje. Vsekakor pa se moramo tudi zavedati, da je v Iskri še mnogo izvoznih rezerv, saj se nekateri še vedno ne zavedajo izvozne nujnosti.

Iskra Commerce je v prvem polletju uvozila le za dobrih 50 milijonov dolarjev reprodukcijskih materialov in opreme. Letni uvozni načrt je s tem uresničila le nekaj nad tretjino, hkrati pa je ta številka precej pod lanskeletnim uvozom v prvih šestih mesecih.

MALOPRODAJA IN NABAVA

V temeljni organizaciji Prodaja ocenjujejo svoj nastop na jugoslovanskem tržišču za uspešnega, čeprav so letni načrt uresničili 45-odstotno. Kumulativni plan so presegli za odstotek, lanskeletno prodajo pa so presegli kar za petino. Prodali so za 1,7 milijarde Iskrinih izdelkov.

Poudarjajo, da bi bila ta številka še dosti višja, če bi imeli več barvnih televizorjev, radijskih aparatov, sesalcev, štedilnikov, električnih ročnih orodij itd. Poleg pomanjkanja nekaterih izdelkov sta prodajo zavrla tudi poudarjena kreditna politika in vse višje cene, s tem pa manjša kupna moč.

V temeljno organizacijo Prodaja sodi tudi dejavnost domače nabave, torej tisti delavci, ki skrbijo za preskrbljenost Iskrinih proizvodnih organizacij z domačimi surovinami in reprodukcijskimi materiali. No, članek o tej dejavnosti smo objavili že v zadnji »predpopustniški« številki, kljub temu pa re bo odveč, (Nadaljevanje na 2. strani)

Industrija elementov za elektroniko praznuje 35-letnico svojega obstoja, zato ji danes posvečamo 4. in 5. stran. Na sliki: motiv iz proizvodnje v TOZD Industrijska elektronika v Kostanjevici.

Protiinflacijski program

Znano je, da je pred dnevi Komisija zveznih družbenih svetov za vprašanja gospodarske inflacije izdelala protiinflacijski program in ga dala v javno razpravo. Iz njega povzemamo nekatere misli.

Protiinflacijski program je prvi izmed dokumentov, ki konkretizirajo že objavljena »Izhodišča dogoročnega programa gospodarske stabilizacije. Protiinflacijski program v petih delih opredeljuje družbenogospodarske temelje za tak program, opredeljuje cilje in metode protiinflacijske politike, konkretizira ukrepe te politike, upošteva in navaja pa še socialne plati protiinflacijskega programa.

Izhodišče za oblikovanje tega programa je ugotovitev, da je stabilnost gospodarskih gibanj odvisna predvsem od dejanskega vplivanja delavcev v združenem delu na tokove materialnih in družbenogospodarskih odnosov v združenem delu, družbeni reprodukciji in družbi.

Skupni imenovalec vseh bistvenih vzrokov inflacije pri nas je dejstvo, da imajo delavci glede gospodarjenja s celoto in presežki dela, v temeljnih organizacijah združenega dela podrejen položaj. Zaradi tega ni bilo pravilno družbeno načrtovanje, v čemer posebej načrti družbenopolitičnih skupnosti niso temeljili na načrtih temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. To je bilo vzrok za sprejemanje nerealnih načrtov in programov razvoja, ki so bili bolj načrti želja kot pa realnih ocen razvojnih možnosti na podlagi znanstvenih spoznanj.

Načrtovanje mimo razvojnih možnosti pa je po logiki ekonomskih zakonitosti nujno pripeljalo do nesmotrne uporabe razpoložljivih sredstev in pretirane uveljavitve deficitarnega financiranja posameznih delov finalne, še zlasti pa investicijske in splošne porabe iz denarne emisije ter do pretiranega zadolževanja v tujini, kar je, prav tako, negativno vplivalo na stabilnost gospodarskih tokov in na kakovost družbenih odnosov.

To je pripeljalo organizacije združenega dela v gospodarstvu v položaj večjih dolžnikov v bankah, naše gospodarstvo kot celoto pa v položaj večjega dolžnika v tujini. Za ozdravitev takšne neugodne gospodarske situacije se protiinflacijski program, v skladu z ustavo, v celoti opira na temeljne subjekte gospodarjenja, to pa so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela.

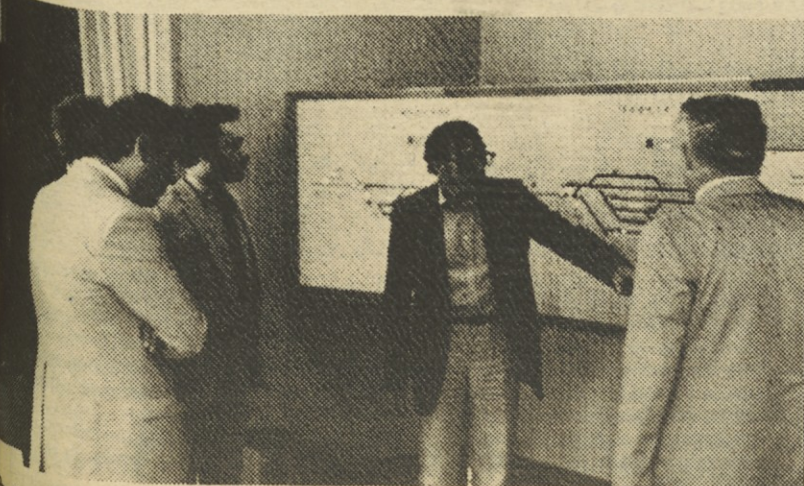
Na podlagi opredeljenih kriterijev bi lahko v naših konkretnih razmerah sprejeli protiinflacijski program, po katerem bi inflacijo znižali od 40% konec leta 1981 na približno 10% leta 1985. Od leta 1983 do 1985 bi inflacijo zniževali postopno. V tem času bi administrativne metode za zmanjšanje inflacijske stopnje manj uporabljali, kot v

drugi polovici leta 1981 in kot leta 1982 ter težišče boja protiinflaciji postopno prenašali na ekonomske metode, ki temelje na delovanju ekonomskih zakonitosti, pri čemer je posebej pomembno, tudi krepitev samoupravnih odnosov in povečanje učinkovitosti gospodarjenja.

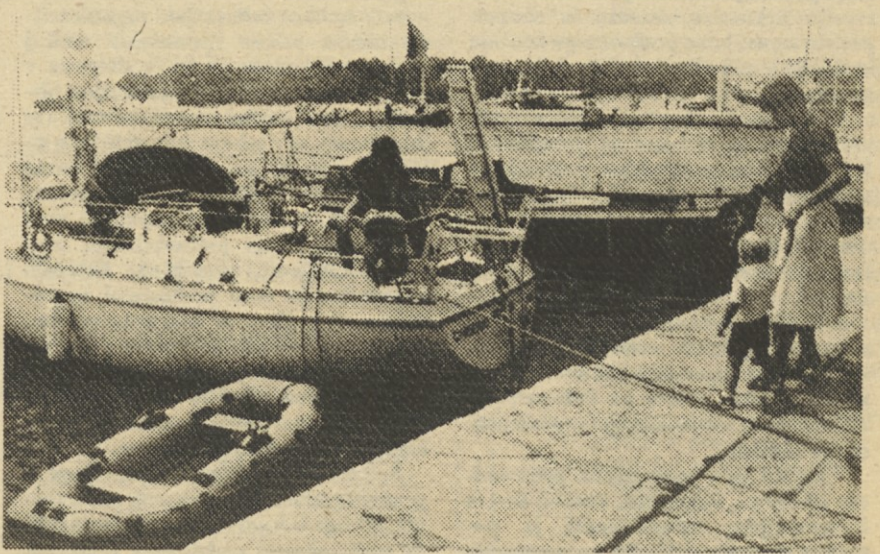
Tako je za prehodno obdobje predlagano naslednje: kot poglavitno se šteje krepitev učinkovitosti gospodarjenja, ob tem pa zmanjšanje deleža investicij v družbenem proizvodstvu z zavrtjem rasti porabe do realnih okvirov. Zmanjšati bo potrebne stroške reprodukcije ter ob tem uporabljati tudi družbeno kontrolo cen. Kot ukrepe protiinflacijske politike omenjeni program poudarja posebej naslednje: nujno bo treba zmanjšati sredstva za splošne in skupne potrebe na gospodarsko upravičeno raven. Izvesti bo potrebno konkretne poteze na področju investicijske politike, ki bi bile naslednje: zmanjšati stopnje rokovno določene transformacije kratkoročnih sredstev bank v investicijske plasmanje, sredstva poslovnih skladov gospodarstva v večji meri izkoriščati za financiranje zalog, pri bančnem kreditiranju uporabiti sistem, po katerem je investitor obvezno udeležen z lastnimi in združenimi sredstvi drugih organizacij združenega dela.

Ob tem bi bilo treba določiti materialno odgovornost uporabnikov teh sredstev, pri sprejemanju investicijskih programov pa bolj kot doslej upoštevati ekonomska merila za presojo ekonomske učinkovitosti. O večji investiciji ne bi smeli odločati, ne da bi se poprej o njej na referendumu odločil delovni kolektiv investitorja, ki nosi tudi sankcije v primeru spodrsrlaja. Pri investicijski politiki je treba izhajati iz več strateških opredelitev kot so: upoštevanje ekonomskih meril, odpravljanje inflacijskega financiranja investicij ter doseganje in spodbujanje kar največjega možnega samofinanciranja investicij, oz. samoupravnega združevanja sredstev, ki jih združujejo organizacije združenega dela. Stopnja investicij v osnovna sredstva glede na družbeni proizvod, bi se morala zmanjšati od okoli 35% na okoli 25%. Pri uresničevanju tega protiinflacijskega programa bo morala imeti pomembno vlogo tudi politika cen, posebej do leta 1985, treba bo izvajati politiko realnega tečaja dinarja ter voditi ustrezno politiko obrestnih mer.

Na koncu omenjeni protiinflacijski program opozarja na potrebo po upoštevanju nekaterih vidikov socialnih posledic takšnega programa. Opozorjeno (Nadaljevanje na 2. strani)

Med nedavnim je bil na obisku v Ljubljani guverner grških železnic, ki si je v spremstvu strokovnjakov iz Iskre Avtomatike ogledal telekomunikacije v ljubljanski Centralni postavljalnici. Posnetek je s tega obiska.

Dopusti so po večini za nami. Vendar človeku še vedno uide spomin na našo obalo. Morje, otoki, brezskrbnost, sonce in lepota! Naš posnetek je iz jachtne pristanišča v Poreču, ki je tik Iskrinega počitniškega doma. Dom je bil letos poln, kot že dolga leta ne. Tudi lepo smo se imeli, a o tem več drugič.

Protiinflacijski program

(Nadaljevanje s 1. strani)
je posebej na področju ukrepov za zagotavljanje zaposlenosti delavcev. Tako naj bi delovni kolektivi s potiko dohodka v dobrih meri vplivali na večjo zaposlenost, predvsem tako, da bi zmanjšali stroške poslovanja, precej povečali dohodek in vzpostavili ugodnejša razmerja pri delitvi dohodka med skladi, namenjenimi za porabo in skladi za akumulacijo.

Pozornost naj bi posvetili tudi izbiri ustrežnejše tehnologije, še posebej v primerih alternative med delovno intenzivno in kapitalno intenzivno tehnologijo. Prav tako naj bi predlagali uvedbo skrajšanega delovnega časa za posamezne kategorije delavcev. Dalje naj bi vprašanje zaposlenosti reševali tudi z ustrežno pozornostjo razvoju malega gospodarstva in posebej kmetijstva.

Ne bi smeli prezreti naloga, ki izhajajo iz nujnega prestrukturiranja gospodar-

stva, primernejše organizacije šolskega sistema, zagotavljanja večje delovne in tehnološke discipline vključno s predvidevanjem zadevnih sankcij, glede prenehanja, delovnega razmerja. Ta program upošteva merila svetovnega trga in predvideva, da bi po letu 1985 ponovno povečali gospodarsko rast na približno 5% letno.

Uresničevanje programa gospodarske stabilizacije je vsekakor povezano z zavzemanjem subjektivnih sil in njihove odločnosti, da začno najširšo akcijo za njegovo uresničitev, saj je potrebna enotna podpora tej nalogi. Program je izdelan na predpostavki, da delavec v normalnih gospodarskih razmerah misli tako na sedanost, kot tudi na prihodnost in da ravna hkrati kot delavec proizvajalec in kot upravitelj. To je tudi bistven pogoj njegove eksistence in samoupravljanja kot sistema.

Mak

Izvoz pod načrtovanim, a boljši, kot lani

(Nadaljevanje s 1. strani)

da tudi tokrat pokažemo na glavne probleme. To so: splošno pomanjkanje promaterialov na jugoslovanskem tržišču, zahteve po plačevanju dinarskih obveznosti za dobavljeno blago in za razširitev proizvodnje ter devizna soudeležba. Dejavnost domače nabave je v prvem polletju kupila za potrebe Iskrine proizvodnje za 1,761 milijarde dinarjev.

SERVISERJI SO DOBRO DELALI

Iskrini serviserji so v obdobju januar—junij iztržili od storitev in prodaje rezervnih delov za dobrih 377 milijonov dinarjev. S tem so za 2 odstotka presegle polletni načrt, lansko realizacijo iz enakega obdobja pa presegle za dobro tretjino. V vodstvu servisne temeljne organizacije poudarjajo, da bi bili lahko ti uspehi še večji, če se serviserji ne bi vseskozi srečevali s pomanjkanjem rezervnih delov.

Problem je tudi v tem, da je servisiranje široko—potrošnih izdelkov v upadanju, zato se serviserji preusmirjajo na področja, kjer takšnega pomanjkanja še ni, njihova prihodnost pa je nedvomno v profesionalni tehniki.

V. INTERNO POSVETOVANJE O RAZVOJNO—INOVACIJSKI PROBLEMATIKI

Analiza sistemске organiziranosti sodobnih reprodukcijskih sistemov

V 28. številki glasila »ISKRA« z dne 17. julija 1982 smo objavili referat z gornjim naslovom, ki ga je imel Ivo Banič. Danes objavljamo še slike, ki ponazarjajo besedilo in teze, ki sestavljajo ogrodje objavljenega referata.

Uredništvo.

1. Da bi obstajala, mora OZD imeti interakcije z okoljem. V tej interakciji sistem okolja vpliva na sistem OZD in le-ta na okolje. Okolje je večji sistem in njegov vpliv na OZD je ustrezno večji, ker velja pravilo, da je učinek med-sistemске interakcije premo sorazmeren z velikostjo sistema.

2. V organizacijskih sistemih industrije je nekaj značilnih podsistemov, ki tvorijo hrbtnico sistema in skupek podsistemov, ki so podpornega značaja in služijo le za bolj učinkovito delovanje sistema.

V delovno in kapitalno intenzivnih industrijah so ti osnovni podsistemi: RR področje, proizvodno področje in tržno področje, medtem ko imajo znanstveno in informacijsko intenzivne industrije dodan še podsistem kadri in izobraževanje in baze podatkov (info sistem).

3. Medsebojni odnos osnovnih podsistemov, (njihova statusna pozicija, vpliv in moč, opremljenost s sredstvi in kadri) usodno vpliva na delovanje in učinkovitost industrijskega organizacijskega sistema.

Vsakem tipu industrijske proizvodnje (delovno, kapitalno, znanstveno in informacijsko intenzivnem) je potrebno drugače prirediti operacionalizacijo medsebojnih odnosov podsistemov.

Neadekvatna operacionalizacija podsistemov lahko postane usodna za cel industrijski organizacijski sistem, če se stanje v okolju naglo poslabša (n.p. pogoji gospodarjenja).

V sorazmerno ugodnih okoliščinah tak neadekvatno operacionaliziran sistem kaže znake neučinkovitosti (entropičnosti), počasnosti reakcij, nizkega dohodka na vložena sredstva.

4. V kolikor industrijski organizacijski sistem prične spreminjati značaj svoje proizvodnje (n.p. iz delovne v znanstveno intenzivno industrijo) obdrži pa stari model organiziranosti (in miselnost), se v takem industrijskem sistemu prične pojavljati očitni znaki neadekvatnosti sistema, kot so: nemotiviranost, medsebojne napetosti med podsistemi, dolgi prehodni časi med deli podsistema, prekinjene notranje komunikacije med podsistemi in podobno. V kolikor se istočasno poslabšajo parametri okolja, lahko pride do razpada industrijskega organizacijskega sistema oziroma do močne tendence osamosvojitve posamičnih delov tega organizacijskega sistema.

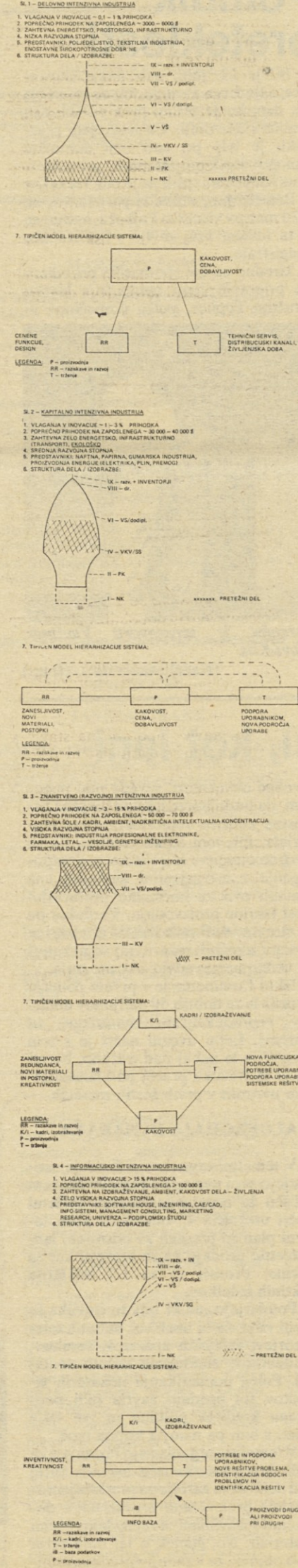
5. Značilno je dejstvo, da so vloge in pomeni podsistemov: razvoj, proizvodnja, trženje in kadri/izobraževanje taki, da pomembnost podsistema proizvodnje pada pri prehodu od delovne, čez kapitalno v znanstveno in informacijsko intenzivno industrijo, medtem ko vloge ostalih treh pri tem prehodu raste.

V kolikor pri takem prestrukturiranju prehod iz enega tipa industrije v drugi (n.p. iz delovno v znanstveno intenzivno) tega ne spremlja de—facto sprememba statusnega položaja podsistemov, ki jim pomembnost pada oz. raste, se organizacijski sistem entropizira in njegov relativni sistemski output pada vzdolž časovne koordinate. Rezultati so za sistem lahko katastrofalni, če tako stanje traja daljše časovno obdobje.

Glavne značilnosti tega entropičnega industrijskega organizacijskega sistema so:

- padanje konkurenčne sposobnosti (posebno na mednarodnih trgih)
- padajoči dohodek
- nizka produktivnost, slaba kakovost proizvodov, nizka zanesljivost proizvodov
- izgubljen tehnološki stik s svetom (ali konkurenco)
- disperzija moči znotraj sistema oz. velika ekstenzivnost v vseh kritičnih podsistemih
- izredno počasno odvijanje procesa v org. sistemu (n.p. inovacijski proces)
- čedalje širši pojav neodločnosti
- samoobrambno zapiranje v dela podsistemov
- stopnja sinergije sistema se bliža ničli, če jih naštejemo samo nekaj.

Ivo Banič, DO I.C.

PRODAJA ŠIROKE POTROŠNJE V PRVEM POLLETJU: Zalog le za štirinajst dni!

Skladišče gotovih izdelkov široke potrošnje v Ljubljani bi letošnje leto lahko določene imenovali za prehodno, saj se izdelki tam skoraj ne zadržujejo več. Podobno kot v zadnjem mesecu pred letošnjimi dopusti, ko zaloga izdelkov ni bilo več kot za borih 14 prodajnih dni, je bilo namreč v vseh letošnjih mesecih. Širokopotrošni izdelki gredo v prodajo kot tople zemlječice.

To na videz zveni ugodno za proizvajalca, pa je žal le zunanji videz. Obdobje konjunktura za izdelke, namenjene za široko rabo, je nastalo predvsem kot posledica nesorazmerno nizkih cen, ki so jih urezale škarje zveznih »administratorjev« in na ta način sveda razdelile več »platna« kot bi bilo smiselno. Dokaz? V obdobju, ko cene vseppek naraščajo za desetine in celo stotine odstotkov, je široka potrošnja uspeša za svoje proizvoje v drugem četrtletju iztržiti borih 10—14%, odvisno pač od izdelka. To pa je povzročilo—in še povzroča—nemalo težav proizvajalcem, ki so prisiljeni ekvilibristično stopati po niti, napeti med izvozom in dohodkom z domačega trga.

Prodati tistega, kar je bilo v tovarnah široke potrošnje v prvih šestih mesecih letošnjega leta proizvedenega, ni bilo težko, zato so tudi odstotki, ki govorijo o izpolnjevanju določil letnega prodajnega načrta, zadovoljivi. Na Pržanu so letni prodajni načrt dosegli z 51,5%, v sežanskih Sprejemnikih so dosegli 41,3% plana, na Vrhniki 41,6%, v Zelenikah 48,1%, v Retečah 50%, najslabše pa v Idriji, kjer so zaradi specifičnega proizvodnega razporeda dosegli le 27,5% letnega obsega prodaje.

Delovna organizacija kot celota je dosegla 43,9% letne prodaje, kar pomeni da v kumulativni zaostaja za 12%.

Vzroka za zaostajanje ni težko odkriti. Zaradi pomanjkanja vseh vrst promaterialov in polizdelkov je splošno nel proizvodni tempo; že tako manjšemu fizičnemu obsegu je treba odvzeti še vse večji delež izdelkov, ki so namenjeni v izvoz. Končni rezultat tega je, da povpraševanje pričena preraščati po nullo. Da trditve ni iz trte izvita, nam zorno prikazuje med drugim dejstvo, da je jugoslovanska ponudba barvnih TV sprejemnikov letos za polovico manjša kot pred petimi leti. Položaj seveda še ni kritičen, to pa verjetno zaradi padajoče kupne moči prebivalstva.

Zamude pri prodaji bi bilo še mogoče nadoknaditi, če bo proizvodnja seveda uspešno potekala. V TOZD Prodaja se nadejajo dobre prodaje tudi v mesecu juniju, saj je že nekaj let ne velja več, da bi se povpraševanje v poletnih mesecih zmanjšalo. To gre pripisati predvsem majhnim zalogam širokopotrošnih izdelkov, ki jih imajo prometne organizacije.

SOZD ISKRA Izobraževalni center Ljubljana

posebno obliko pospešenega izobraževanja za izpolnjevanje strokovne izobrazbe po programu:

4. ZUNANJETRGOVINSKA ŠOLA V ISKRI

v času od 1.2. do 29.4.1983.

Pospešeno strokovno izpolnjevanje je namenjeno delavcem, ki jih Iskra usmerja na odgovornejša dela in naloge na področju mednarodnega poslovanja Iskre.

VSEBINA:
Program je sestavljen iz izbranih splošnih in posebnih tem, ki celovito pokrivajo področje mednarodnega ekonomskega poslovanja organizacije združenega dela. Nova, specifična in interdisciplinarna znanja, ki jih terja zunanjetrgovinsko poslovanje Iskre in mednarodno okolje izhajajo iz teoretičnih osnov in so močno naravnana na aktualna vprašanja družbeno-ekonomske in poslovne prakse s končnim poudarkom na Iskrini problematiki mednarodnega poslovanja.

POGOJI ZA VPIS:
Za vpis v program strokovnega izpolnjevanja se lahko prijavi vsak, ki izpolnjuje naslednje pogoje:
— je zaposlen v Iskri vsaj 2 leti,
— ima dokončano višjo ali visoko šolo tehnične, ekonomske, pravne ali izjemoma tudi druge smeri,
— obvlada aktivno enega od svetovnih jezikov,
— je star (praviloma) do 35 let.

Če kandidat nima priznane zunanjetrgovinske registracije, mora opraviti poseben strokovni izpit za priznanje ZT registracije pri Gospodarski zbornici Slovenije do pričetka izvajanja 4. Zunanjetrgovinske šole v Iskri.

ORGANIZACIJA:
Skupne oblike andragskega dela bodo organizirane celodnevno 6 dni v tednu. Kandidate opozarjamo, da si prilagodijo obveznosti v zasebnem življenju na nadpovprečno obremenitev v času šolanja. Obiskovanje šole bo redna delovna obveznost. Udeleženci bodo 3 mesece pred pričetkom šolanja prejeli posebej pripravljeno študijsko gradivo, ki ga bodo morali do pričetka izvajanja programa šole preučiti.

V okviru priprav na šolanje bomo organizirali tudi temeljna predavanja o izbranih ekonomskih temah za slušatelje s tehnično predizobrazbo in izbranih elektrotehniških temah za slušatelje z netehniško predizobrazbo.

Udeleženci, ki bodo vse obveznosti iz programa uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo o uspešno končanem šolanju in bodo imeli prednost pri razporejanju na zahtevnejša in odgovornejša dela in naloge v zunanjetrgovinski dejavnosti Iskre.

NOSILCI PROGRAMA:
Ekonomska fakulteta »Borisa Kidriča«, Ljubljana
Pravna fakulteta, Ljubljana
SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

VODJA PROGRAMA:
Mitja Tavčar, mag. ekon.

STROKOVNI KOORDINATOR PROGRAMA:
dr. Ferdinand Trošt

ČAS IN KRAJ:
S programom strokovnega izpolnjevanja bomo pričeli 1.2.1983 ob 8. v Hotelu TRANSTURIST, Skofja Loka. Zaključek programa šolanja predvidevamo 29.4.1983 ob 14.

PRIJAVE:
Izpolnjene prijavnice z dokazili o izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj naj TOZD, oz. DSSS pošljejo najkasneje do 1.9.1982 na naslov: SOZD ISKRA, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI. v roke Mariji KRISTAN, tajnici Izobraževalnega centra.

Posebej prosimo, da upoštevate razpisni rok, ker bomo pričeli s pripravami kandidatov za šolanje že v mesecu septembru 1982 (ZT registracija, dopolnilni tečajji tujih jezikov, temeljna predavanja pred pričetkom ZT šole).

Podrobnejše informacije o vpisnih pogojih, o organizaciji, izvedbi in vsebini programa lahko dobite pri Ronaldu MALEJU, vodji Izobraževalnega centra na tel. št. 061/222-212.

Letos junija je naša delovna organizacija Iskra IEZE slavila 35-letnico dela. Teh 35 let je minilo od leta 1947, ko je 13 zagnanih entuziastov začelo s proizvodnjo elektronike. Pionirski časi so bili to. Ni bilo elementov, ni bilo podsklopov, ni bilo izkušenj s serijsko proizvodnjo. Manjkalo je strokovnjakov.

Pa so vseeno začeli, takorekoč iz nič. Delali so v barakah, v lekarnah, delavnicah in snavali. Razvijali so slovensko in jugoslovansko elektroniko. Popoldne pa so hodili na »udarniško«. Tako so zgradili svojo prvo tovarno na Pržanu. Naredili so solidno gospodarsko in strokovno podlago, na kateri so rasli obrati, kjer je bil prostor in delavci. Tako so nastali obrati in danes tam stojijo moderne tovarne: v Mokronogu, v Žužemberku, v Šentjerneju, Trbovljah, v Kostanjevici in v Sežani.

Počasi so gradili. Od leta 1947 je iz improviziranih prostorov nastala močna delovna organizacija, ki proizvaja od najenostavnejših diskretnih elementov pa vse do hibridnih vezij, mikrovezij in displayev in polprevodniške tehnike ter sončnih celic in profesionalnih elementov. Iz kolektiva 13 entuziastov je nastal kolektiv 3500 sodelavcev s stotinami kvalificiranih delavcev, tehnikov, inženirjev in strokovnjakov z najvišjimi akademskimi naslovi.

Iz nekdanjega IEV je nastala Iskra IEZE, ki jo poznajo in cenijo vsi jugoslovanski proizvajalci elektronike in kupci komponent na vseh kontinentih sveta.

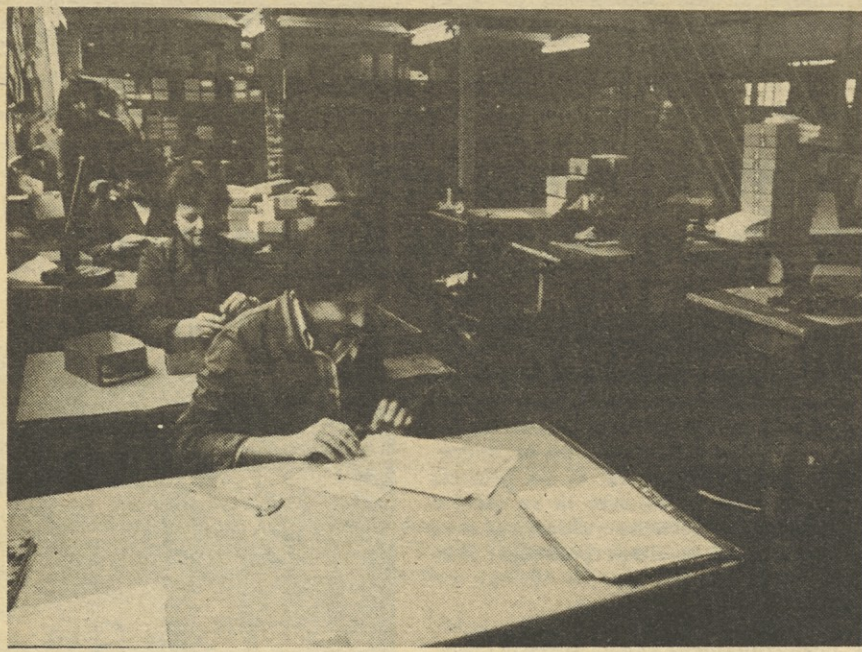
Ustanovitev, razvoj in kronologija tovarne elementov za elektroniko

Inštitut za elektrozeve, (pozneje Inštitut za elektrozeve), zato kratica IEV je začel neformalno z delom že junija 1947. Od vsega začetka ga je vodil Rudi Jančar in že leta 1947 je v matični knjigi vpisanih 13 sodelavcev.

1. Inštitut za elektrozeve v Ljubljani je ustanovljen z uredbo o ustanovitvi in delokrogu Inštituta za elektrozeve v Ljubljani, ki je pripojen ministrstvu težke industrije, Službeni list FLRJ št. 25/48.

2. S sklepom Sveta za zakonodajo in izgradnjo narodne oblasti FLRJ z dne 1. 3. 1949 št. 678/49 prenešen Inštitut v sestav Zvezne planske industrije — uprave za napredek proizvodnje.

3. S sklepom vlade Federativne narodne vlade Jugoslavije z dne 16. 6. 1952 LV št. 2115 prenešen Inštitut na vlado LRS.

TOZD Feriti: oddelek končne kontrole.

4. Z odločbo vlade LRS z dne 6. 1. 1953 št. II. 1217/2—52 se Inštitut za elektrozeve pretvori s 1.1.1953 iz proračunske ustanove v gospodarsko ustanovo s samostojnim financiranjem.

5. Z odločbo IS ljudske skupščine LRS z dne 9.7.1954 št. 771/5-54 je bil Inštitut za elektrozeve razglašen za finančno samostojen zavod z veljavnostjo od 1.1.1954 dalje.

Inštitut je imel sledeče naloge:

1. Raziskuje in rešuje znanstvene probleme na področju elektrozeve, tematike, elektronike in tehnike šibkega toka, posebno glede na industrijsko proizvodnjo za potrebe elektrozeve.

2. Izboljšuje obstoječe ter odkriva in uvaja nove tehnološke postopke na področjih omenjenih pod točko 1.

6. Z odločbo IS ljudske skupščine LRS z dne 3. 1. 1955. št. 1258/12-54 preide finančno samostojen zavod na poslovanje kot podjetje. Firma podjetja je Inštitut za elektrozeve. Predmet poslovanja je proizvodnja in razvoj telekomunikacijskih naprav in sredstev ter projektiranje javnih in specialnih instalacij s svojega delovnega področja.

7. Z odločbo MLO Ljubljana z dne 19. 7. 1955 C 429/2-55 se je finančno

samostojen zavod orisal iz registra finančno samostojnih zavodov pod reg. št. 401.

8. Z odločbo občinskega ljudskega odbora Ljubljana—Bežigrad z dne 19.9.1956 št. 03/3 — 3224/1 — 54 se razširi predmet poslovanja še na: proizvodnjo elektronskih naprav in merilnih instrumentov, radijskih in jakotčnih sestavnih delov, proizvodnjo vseh vrst žarnic, izdelavo proizvodov iz keramike in šamota, izdelavo opreme za vakuumsko tehniko kakor tudi proizvodnjo kemičnih izdelkov za potrebe elektrotehnike in radiotehnike.

9. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana—Bežigrad z dne 10.1. 1958 št. 05/2 - 4115/1 - 2-57 je bil potrjen sklep o pripojitvi Telekomunikacij k Inštitutu za elektrozeve, ki se preimenuje v Industrijo za elektrozeve.

10. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana—Šentvid z dne

19.4.1958 št. 04/1 - 1033/1 - 58 iz sestave IEV izločena obratna enota Pržan pod firmo Telekomunikacije—Pržan.

11. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana—Bežigrad z dne 25.12.1959 št. 05/2—6164/1—59 privoljen pristop k poslovnemu združenju »Avtomacija«, Ljubljana.

12. Z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana—Bežigrad z dne 16.1.1961 št. 04/2—10/1—61 predmet poslovanja razširjen na izvoz proizvodov lastne proizvodnje in na uvoz proizvodov, potrebnih za lastno proizvodnjo.

13. S sklepom Industrije za elektrozeve z dne 22. 1. 1961, sklepom Občinskega ljudskega odbora Ljubljana—Bežigrad z dne 15.4.1961 in Iskra-Kranj z dne 24.2.1961 je Industrija za elektrozeve postala obrat Iskre—Kranj s firmo: Iskre—Kranj, Tovarna za elektrozeve, Ljubljana.

14. Iz izpiska iz registra gospodarskih organizacij pri Okrožnem sodišču v Ljubljani z dne 24.11.1961 III. R 380/61 je razvidno, da je predmet poslovanja Tovarne za elektrozeve:

a) nabava, proizvodnja in razvoj ter prodaja telekomunikacijskih naprav iz sredstev, industrijskih visokofrekvenčnih naprav za induktivno in kapacitivno segrevanje, proizvodnja in razvoj vi-

Prvih trinajst sodelavcev

Iz že kar častitljive »Matične knjige Inštituta za elektrozeve« smo prepisali imena prvih 13 sodelavcev, ki so vstopili leta 1947:

1. Rudi Jančar
2. Jakob Jančar
3. Franc Somrak
4. Kilijan Beuk
5. Marija Štrumbelj
6. Malči Keršovan
7. Anton Petrič
8. Adolf Urbanc
9. Anton Lovko
10. Ludvik Simonič
11. Ciril Petrovič
12. Anton Mutavdžič
13. Milivoj Žmitek

TOZD Polprevodniki, Trbovlje: delavka pri označevanju in trakanju diod.

sokofrekvenčnih in nizkofrekvenčnih naprav in aparatov za brezžične in žične zveze za prenos in sprejem signalov, proizvodnja ostalih elektronskih naprav in merilnih instrumentov, izdelava opreme za vakuumsko tehniko, izdelava proizvodov iz keramike in šamota, proizvodnja kemičnih izdelkov za potrebe elektrotehnike in elektronike, proizvodnja žarnic ter projektiranje in izdelava javnih in specialnih instalacij iz področja telekomunikacij in elektronike;

b) Proizvodnja pomožnih in kontrolnih naprav ter aparatov.

c) Servisna služba za montažno vzdrževanje in popravilo naprav in aparatov ter izvrševanje ostalih uslug, zlasti raziskave in izdelave projektov.

15. Na podlagi sklepa skupščine podjetja Iskra—Kranj z dne 28.6.1962 so se iz sestave Iskre—Kranj, Tovarne za elektrozeve v Ljubljani z veljavnostjo od 1.7.1962 osamosvojili sledeči obrati:

Tovarna elektronskih naprav v Ljubljani,

Tovarna elektronskih merilnih instrumentov Horjul in

Iz proizvodnje v Šentjerneju v letu 1952.

Tu je stekla v letu 1951 proizvodnja magnetov.

Iz zgodovine IEV

IEV je kratica za Inštitut za elektrozeve (v začetku elektrozeve), ki je bil ustanovljen na pobudo in ob vsestranski pomoči Borisa Kidriča. Takoj po vojni se je pokazala velika potreba po domači elektroniki, zlasti za brezžične zveze in telekomunikacije. Tako je skupina sodelavcev iz radijskega sektorja, CT (Centralna tehnika) in CK KPS iz partizanskih delavnic v Starih žagah oziroma Črmošnjicah 99d nadaljevala svoje delo, zlasti na projektu usmerjenih zvez.

Seveda je bilo delo še vedno zelo pionirsko, saj ni bilo ne kadra, ne reproviziranih materialov, tovarne, ne elementov. Tako je delo ostajalo na ramah partizanskih elektronskih, ki so že imeli določene izkušnje. Še vedno pa je bilo treba improvizirati, zlasti pri uporabi potrebnih materialov, sklopov in podsklopov.

Leta 1947 je bil z dekretom ustanovljen Inštitut tudi formalno in tako je leta 1948 izšla uredba v Službenem listu FLRJ 25/48, da je ustanovljen Inštitut za elektrozeve s sedežem v Ljubljani, pripojen pa je bil Ministrstvu težke industrije. Šele leta 1952 je Inštitut prešel pod jurisdikcijo vlade LRS. Medtem pa se je krog sodelavcev vse bolj širil in prav tako se je poglabljala in širil proizvodni program. Sodelavci so dobili tudi v zadnjih letnikih tehničnih in naravoslovnih fakultet, ti so pa večini delali diplomske naloge iz problematike Inštituta za elektrozeve.

Tako so počasi osvojili tehnologijo izdelave kondenzatorjev, uporov, elektrolitov, permanentnih magnetov, baterij, keramična telesca za upore, visokofrekvenčna feritna jedra, zvočnike, mehanska pretakala in že pred letom 1948 so se začela raziskovalna dela na polprevodniški tehniki. Za razvojno delo na elementih so se povezali z ljubljansko in zagrebško univerzo. S pomočjo Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko so postavili pogon z miniaturne žarnice in fotocelice.

Začela se je serijska proizvodnja radijskih sprejemno oddajnih postaj za potrebe armade, mornarice in za vremenoslovce. Hkrati pa je stekla serijska proizvodnja radijskih sprejemnikov, po katerih je bilo največ povpraševanja.

Zaradi vse večjih potreb so zgradili novo tovarno v Pržanu in ker je bila ta premajhna, da bi preselili vse laboratorije za elemente tja, so počasi začeli ustanavljati obrate:

Upore v Šentjerneju, Kondenzatorje Semič, Magnete na Celovški v Ljubljani, vse tri leta 1951. Sledile so tovarne Radijskih sprejemnikov v Sežani, Keramični kondenzatorji v Žužemberku, še prej Keramika v Vižmarjih in Elektroliti v Mokronogu.

Hkrati se je iz LGV v Kranju (tovarne letalskih motorjev) leta 1946 začela razvijata Iskra, ki je dala več poudarka finomehaniki. Iskra in IEV sta mnogo sodelovala, saj je bilo mnogo skupnih vprašanj in tudi kadrovske vezi obeh so segale do korenin v 99 d.

Zaradi racionalizacije in tudi koncentracije Slovenske elektro in elektronske industrije sta se obe podjetji združili leta 1961 in IEV, ki je pred tem dobil ime in status Industrije za elektrozeve, je postal del Iskre — Kranj in imel še lastno firmo Tovarna za elektrozeve, Ljubljana.

Pozneje se je ob ločitvi nekaterih obratov Tovarne za elektrozeve preimenovala v Tovarno elementov za elektroniko in pozneje v Industrijo elementov za elektroniko.

Hkrati z IEV, oz. pozneje IEZE je tudi današnja TOZD Magneti prešla vse te reorganizacije in na koncu ostala v Iskri — Industriji elementov za elektroniko (s kratico IEZE), kjer je še danes.

Rudi Jančar
prvi direktor IEV

Na zgornji sliki je pogled iz ptičje perspektive na del Stegen, kjer domujejo tovarne Industrije elementov za elektroniko, na spodnji pa je poslopje nove tovarne elektrolitov v Mokronogu.

Tovarna kondenzatorjev Semič.
Tovarna za elektrovezve Ljubljana
pa se je preimenovala v

Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Enota ima naslednje samostojne pravice:

a) da sama ugotavlja svoj dohodek in ima svoj zaključni račun,
b) da sklepa pogodbe o nabavi tistega materiala, ki je specifičen za proizvodnjo,

c) da sklepa pogodbe o uslugah, ki spadajo v njen poslovni predmet.

16. S sklepom Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad z dne 5.2.1963 št. 023-117/62-5 je bil potrjen sklep skupščine Iskra-Kranj z dne 6. 9. 1962, da se s 1. 7. 1962 ustanovi nova poslovna enota z nazivom: Iskra-Kranj, Tovarna elementov za elektroniko v Ljubljani.

Predmet poslovanja:
Proizvodnja vseh vrst polizdelkov in elementov za elektroniko, avtomatiko

ter svetlobnih teles na bazi mehaničnih, metalurških, kemičnih, elektro-kemičnih, elektrofizikalnih in drugih postopkov, izdelava orodij in opreme za proizvodnjo elementov.

Ekonomske enote:
Orodjarna
Remontna delavnica, obe v Ljubljani—Linhartova 35.

Magneti — Ljubljana, Celovška 257
Feriti — Ljubljana, Celovška 97

Keramika — Vižmarje
Žarnice — Ljubljana, Kotnikova 16

Kondenzatorji — Žužemberk
Upori — Šentjernejski

17. Iskra-Kranj je s sklepom skupščine z dne 26.12.1962 ustanovila z veljavnostjo od 1.1.1963 Tovarno feritov in magnetov, podjetje v izgradnji, Ljubljana, Celovška cesta.

Predmet poslovanja:
proizvodnja vseh vrst feritov in magnetov.

S sklepom Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani z dne 2.2.1963 je tovarna registrirana pod Rg VII 1043/1. Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.3.1963 št. 4/3 — 313-40/63 je bila iz sestave Tovarne elementov za elektroniko odobrena ustanovitev »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opreme v sestavi Tovarne feritov in magnetov, podjetja v izgradnji, v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

18. Iskra-Kranj je s sklepom skupščine z dne 26.12.1962 ustanovila z veljavnostjo od 1.1.1963 Tovarno feritov in magnetov, podjetje v izgradnji, Ljubljana, Celovška cesta.

Predmet poslovanja:
proizvodnja vseh vrst feritov in magnetov.

S sklepom Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani z dne 2.2.1963 je tovarna registrirana pod Rg VII 1043/1. Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.3.1963 št. 4/3 — 313-40/63 je bila iz sestave Tovarne elementov za elektroniko odobrena ustanovitev »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opreme v sestavi Tovarne feritov in magnetov, podjetja v izgradnji, v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

19. Iskra-Kranj je s sklepom skupščine z dne 26.12.1962 ustanovila z veljavnostjo od 1.1.1963 Tovarno feritov in magnetov, podjetje v izgradnji, Ljubljana, Celovška cesta.

Predmet poslovanja:
proizvodnja vseh vrst feritov in magnetov.

S sklepom Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani z dne 2.2.1963 je tovarna registrirana pod Rg VII 1043/1. Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.3.1963 št. 4/3 — 313-40/63 je bila iz sestave Tovarne elementov za elektroniko odobrena ustanovitev »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Z odločbo občine Ljubljana—Šiška z dne 28.11.1963 št. 5/6-311-63 je bil potrjen sklep DS Iskra-Kranj z dne 26.7.1963 o vrnitvi »Obrata za izdelavo tehnološkega postopka in opremo« zopet v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Industrija elementov za elektroniko danes

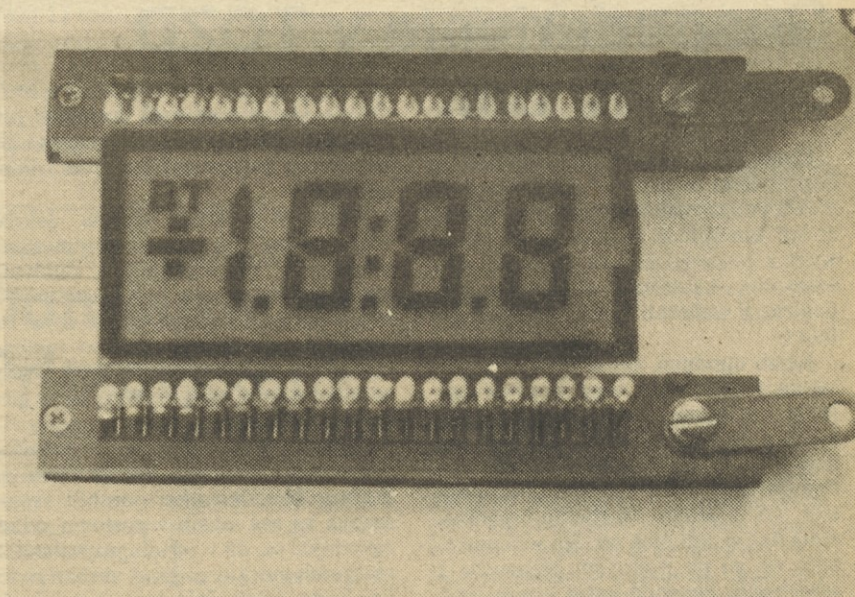
Tu se kronologija, ki jo je leta 1964 pripravil dr. Ivan Zobec, konča. Po tem letu se je Iskra IEZE, oz. njeno vodstvo preselilo na novo lokacijo v Stegne 17. Tam so začeli delati tudi novozgrajeni obrati Orodjarna, Feriti, Magneti, Žarnice (pozneje prešle v DO Avtoelektrika) in VF Keramika ter Mikroelektronika, DO v ustanavljanju, kar je še danes.

Zadnje veliko reorganizacijo je doživela Iskra IEZE 1.1.1982, ko je skladno z Zakonom o združenem delu formirana kot Delovna organizacija v okviru SOZD Iskra.

Danes ima IEZE naslednje enote: Delovno skupnost skupnih služb s 148 zaposlenimi, TOZD Elektroliti Mokronog 190 zaposlenimi, TOZD Feriti

v Ljubljani z obratoma na Ljubnem in v Solčavi s 333 zaposlenimi, TOZD Keramični kondenzatorji Žužemberk s 426 zaposlenimi, TOZD Keramika Vižmarje s 181 zaposlenimi, TOZD Magneti v Stegnah s 85 zaposlenimi, TOZD Orodjarna Stegne s 54 zaposlenimi, TOZD Polprevodniki Trbovlje s 582 zaposlenimi, TOZD Specialni elementi in materiali (SEM) z 204 zaposlenimi, TOZD Upori Šentjernejski s 474 zaposlenimi, TOZD Potenciometri in hibridi Šentjernejski (s prikazalniki, HIPOT) s 541 zaposlenimi, Industrijska elektronika Kostanjevica na Krki s 146 zaposlenimi in Mikroelektronika, DO v ustanavljanju z 81 zaposlenimi.

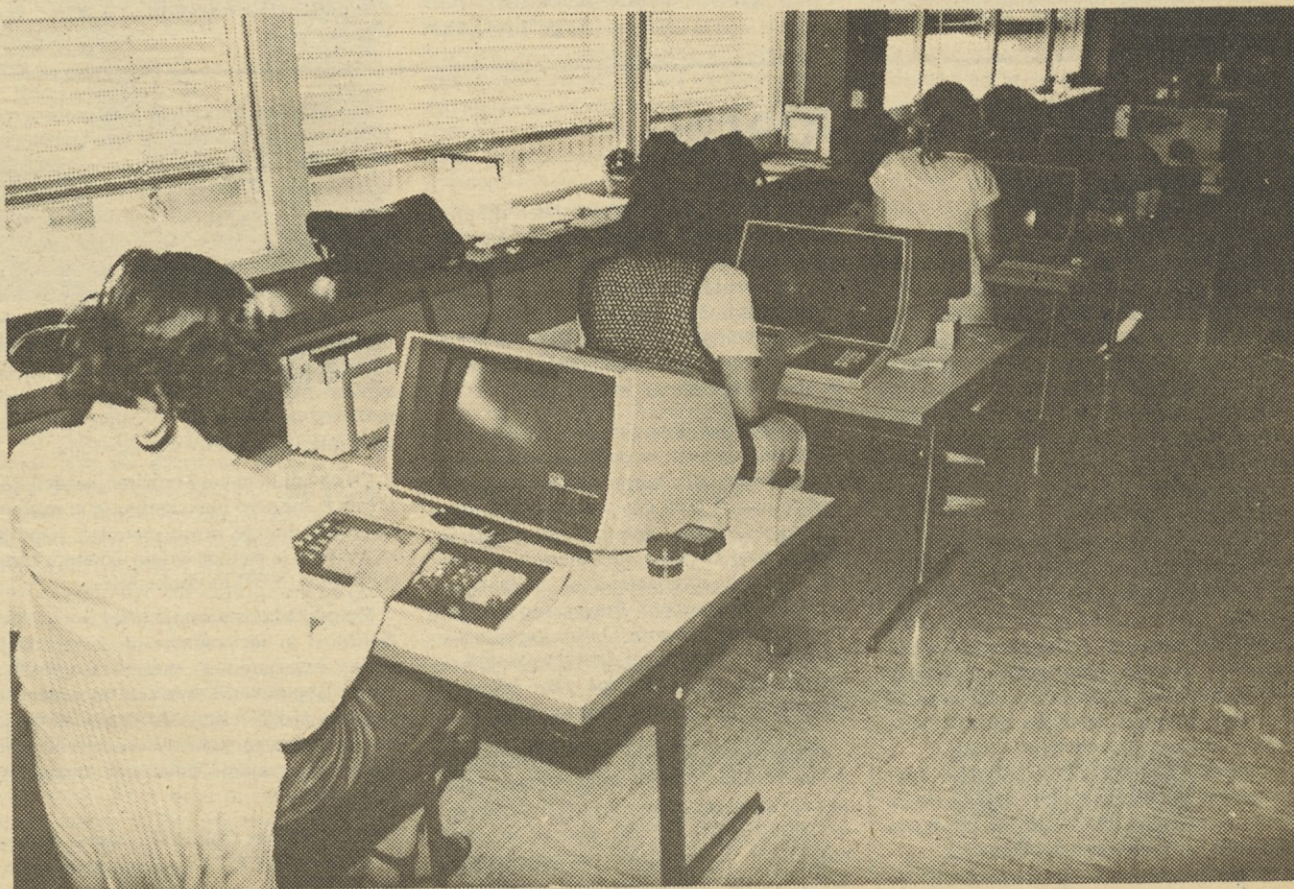
Tako je vseh sodelavcev v IEZE 3.445.

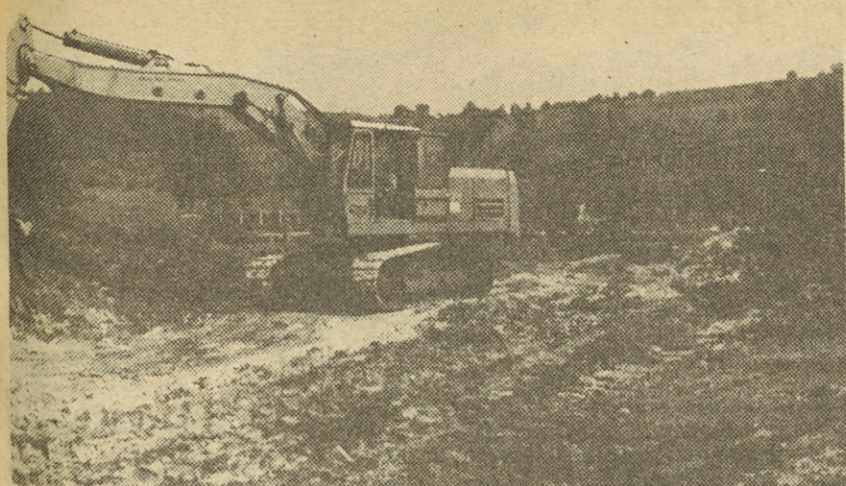
Iskrin kazalnik „v akciji“.

V oddelku montaže potenciometrov v Šentjerneju.

Zajemanje podatkov v računalniškem centru IEZE.

Na gradbišču v Žužemberku.

Med dopusti niso počivali

Med kolektivnim dopustom v Industriji elementov, smo malo pogledali po tovarnah. Kljub peklenski vročini, saj so bili pravi pasji dnevi, smo povsod našli ljudi sredi dela. Večina je seveda na dopustih, nekaj pa jih je moralo ostati v tovarni. Prav kolektivni dopust je priložnost, da se opravi tisto, za kar med letom ni časa.

Magda Lekše na počitniškem delu v HIPOT.

Prva postaja je bila v Žužemberku, kjer so stroji neumorno ropotali na gradbišču nove proizvodne hale. Izgledalo je tako nekako, kot da mislijo prestaviti ves hrib. Buldožerji rijejo v kamen in trdo ilovico in pripravljajo jarke za kanalizacijo, vodovod in novo cesto, ki bo vodila do novega dela tovarne. Za njimi ostajajo prave male gore zemlje in skalovja.

Gradbišče, kjer bodo čez leto zaroportali precizni, avtomatski stroji, že dobiva končno podobo. »Do nje pa ni bilo lahko priti. Zemlja je muhasta in kamen nenavadno trd. Pričakovali smo običajen kraški apnenec, a smo našli naleteli

Andrej Radovan -- vzdrževalec v Uporih.

VIŠINA POVRAČIL STROŠKOV ZA OPRAVLJANJE DOLOČENIH DEL IN NALOG

Na podlagi Samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za izplačilo povračil stroškov delavcev, ki so jih imeli v zvezi z opravljanjem nalog v SOZD ISKRA ter na osnovi Druženega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, (Ur.list SRS št. 14/1982), so bili stroški za povračilo po podatkih Zavoda za statistiko in Republiške skupnosti za cene za drugo trimesečje leta 1982 naslednji:

1. Poprečno ugotovljeni stroški za dnevnice (stroški za prehrano)	
— cela dnevница nad 12 ur	586 din
— polovična dnevница nad 8 do 12 ur	322 din
— znižana dnevница od 6 do 8 ur	224 din
2. Povprečni stroški za prenočišče v hotelu B kategorije	489 din
3. Stroški za ločeno življenje	
— stroški za stanovanje največ	4.400 din
— stroški za prehrano največ	5.270 din
4. Kilometrina	
— pavšalni znesek za prevozeni kilometer z avtomobilom srednjega razreda	
— za 15.000 km letno	7,50 din
— za 20.000 km letno	6,70 din
— za 25.000 km letno	6,20 din

strojnih delavnicah, zlasti tam, kjer so ozka grla.

Tako smo našli Franca Gregoriča, ki smo ga zamenjali za praktikanta, pri struženju osi. »Nisem študent, sem redno zaposlen in že kar star maček pri oseh za potenciometre.« nam je dejal.

Poleg pa je bila Majda Lekše, ki je sicer na kmetijski šoli, a si je hotela »ujeti« kak dinar na počitniškem delu.

Tudi v Uporih niso mirovali. Opravili bodo potrebna remontna dela. Precej delavcev je delalo tudi ob proizvodnih strojih. »Ozka grla širimo«, se nam je nasmejal mojster. V delavnici in pred delovnimi prostori vzdrževalcev pa je bilo živahno in hrupno, da je bilo kaj. Dobesedno so kar »iskre letele«.

»Mudi se, zato je treba delati, čeprav so nekateri že na dopustih«, je dejal Andrej Radovan, ki je pravkar brusil pokrov za napravo pri metalfilm-uporih.

Podobno je bilo v Mokronogu. Prej bi rekli, da stabilizacijsko. Tudi tu se pozna pomanjkanje materiala in tako je seveda treba pritisniti, da bodo doseženi letni načrti in kupci zadovoljni.

F. Kotar

Franca Gregorič med dopustom.

Ferite so »zavzeli« mladi

V TOZD Feriti stroji tudi med kolektivnim dopustom ne mirujejo. Delala je praktično vsa tovarna, le v nekoliko »zmanjšanim merilu«. Precej delovnih mest so zapolnili mladi praktiki iz srednjih in tudi višjih šol. Na začetku so jih teoretično seznanili z varstvom pri delu, z družbenopolitičnim delom in samoupravljanjem.

Pod strokovnim vodstvom so si tudi temeljito ogledali tovarno in dobili vpogled v vse bistvene faze proizvodnje feritnih jeder in navitih komponent.

Kar okrog 40 fantov in deklet je bilo na delu ob našem obisku. Seveda so z njimi tudi sodelavci, ki so redno zaposleni in izkušeni. Delo dijakov in študentov pa ni kar enostavna režiija. Ocenjujejo tudi učinkovitost in nagrada je odvisna tudi od pridnosti, natančnosti in seveda kvalitete dela. Tako je »plača« lahko več kot 20 % večja ali manjša — glede na uspešnost.

Med hrumenjem strojev smo na vseh koncih videli mlade, ki so z zavzetostjo in kar ganljivim prizadevanjem hiteli z delom. Tu in tam smo se ustavili in povprašali: »Kako gre?«

Zvonka Gerdin, slušateljica Fakultete za fiziko: Sicer sem danes prvi dan na delu, a mi že kar gre od rok. Le zelo vroče je, malo od dela, malo je taka tehnologija pri pečeh, a tudi sonce greje. Skratka, »zagreti smo«. Sicer pa sem dela navajena, saj delam vsako leto od 15. leta naprej. Tole delo, ki ga imam danes je zelo natančno in zato je

še bolj utrudljivo, saj ni lahko ure in ure ostati koncentriran. Menda pa ne bom ves čas delala tega. Upam, da bo pozneje kaj bolj pestrega.

Prejšnja leta sem delala v trgovini kot prodajalka. Seveda je bilo delo z ljudmi bolj pestro. Tu pa mi kot bodočemu fiziku bolj ugaja.

Gordana Stevanović: Končala sem srednjo šolo za knjižničarje, prihodno je šolsko leto pa grem na fakulteto za književnost. Veste, semkaj sem prišla po nekaj čudnih ovinkih, no pa sem vesela, da sem našla počitniško delo. Doma sem namreč iz Kragujevca, živim pa v Osijeku. Pri sorodnikih sem na počitnicah v Ljubljani pa sem našla počitniško delo tu v Feritih.

Z delom sem kar zadovoljna, čeprav sem letos prvič na počitniški praksi v neposredni proizvodnji. Mislim, da je prav, da čisto od blizu pogledamo tovarno in na lastni koži okusimo, kako služiš kruh. Sicer delo ni ravno težko, vendar počasi najbrž postane enolično. To menda že sodi k takemu delu; sicer pa nismo na zabavi!

(Nadaljevanje na 8. strani)

TOZD TV, PRŽAN

Tudi za invalida je svet lahko privlačen

Spoznati človeka, ki zviška glede na vse nadloge svojega življenja, ki zre v svet okrog sebe poln optimizma in prepričanja, da si je našel v življenju prav vse, kar ima rad, je nekaj posebnega. Takih ljudi namreč ne srečaš na vsakem koraku; ko pa ga vendar najdeš, se pričneš kar sramovati lastnega malodušja in nezadovoljstva, ki te tolikokrat obide! Še posebej, če je tak veder, zadovoljen, srečen človek povrh še invalid; tako kot je EDVARD INTIHAR, zaposlen v Tovarni TV sprejemnikov na Pržanu kot varilec.

Človeku se prav res vrne volja do življenja po pogovoru z invalidom, civilno žrtvijo vojne, ki si je življenje res uredil, kot sam pravi, po svojem okusu. Sicer pa je najpomembnejši optimizem?

Intihar: »In rehabilitacija! To je najvažnejše, to je tisto, kar edino lahko invalidu vrne voljo do življenja in ga vključi med soljudi. Brez uspešne in načrtne rehabilitacije, kot je v navadi pri nas pa poti v redno življenje ni!«

Ukvarjate se z marsičem, svoje poklicno znanje združujete z voljo do oblikovanja, ustvarjanja. Poskušate se s kovinskimi, varjenimi maskami?

Intihar: »Že nekaj let je minilo od spoznanja, da bi se lahko preizkusil tudi na likovnem področju, da bi lahko oblikoval predmete iz materiala, ki ga vsak dan obdelujem v službi. Pri snovanju me je pri pričji podprl naš amaterski likovnik iz Višnje gore Štefan Horvat, ki ima na tem področju precej več izkušenj od mene. Pa je steklo! Danes si skoraj ne morem predstavljati, kako bi brez tega!«

Pokaže mi kup skic, ki jih je pripravil v zvezku kar s svinčnikom. Groteskne, hudomušne, orientalske maske, ki sem pa tja spominjajo na ptujske kurente pa na obredne maske, ki jih videvamo pri črnih in indijskih plemenih, vse do takih, ki so jih v zgodnjih letih novega veka kot »osnovno sredstvo« uporabljali potujoči komedijanti. Tudi nekaj favnovskega, kar spominja na starogrške izvajalce tragedij je vmes; od okornih začetkov človeka, ki si lahko pomaga samo z eno zdravo roko, do spretnije oblikovanih, uspešnih izdelkov, na katere je lahko ponosen.

Živahen možakar, tale Edo, si misli človek ko se pogovarja z vami. Lani ste bili celo na Japonskem?

Intihar: »Udeležil sem se delovne olimpiade invalidov z vsega sveta, točnejše iz 53 držav z vseh celin. Tam sem bil kar 17 dni, Jugoslovani pa smo se zelo dobro odrezali, saj smo zasedli 4. in 5. mesto. Tekmovanja so bila v različnih delovnih disciplinah, v tehničnem risanju, varjenju, različnih spretnostnih delih. Pomerili pa smo se tudi v rehabilitacijskem plavanju.

Edvard Intihar.

Spoznal sem vrsto invalidov z vseh dežel sveta in odkril veliko razliko — tolikšne pozornosti in načrtnosti pri izvajanju rehabilitacije kot pri nas zlepa ni! Domov sem prišel z mogočnimi vtisi, ki jih kar ni mogoče opisati z besedami; najbolj me je vzradostilo spoznanje, da tovariša Tita res pozna ves svet.«

Na Pržanu ste zaposleni že 26 let kot varilec. Pri delu si pomagata tudi s protezo, ki ste jo sami izdelali?

Intihar: »Ta je že druga, ki sem jo izdelal in je zelo uporabna tako, da lahko svoje delo opravljam brez težav. Imam tudi elektronsko protezo, ki pa se po uporabnosti s to sploh ne more primerjati.«

Ste z delom zadovoljni?

Intihar: »Bolj ne bi mogel biti. Resnično sem si izbral poklic, ki ga ne bi zamenjal za nič na svetu. Tudi s sodelavci se dobro razumem, le osebni dohodek ni najboljši. Lani mi je sindikat pomagal, da sem lahko odšel na Japonsko. Skratka — kar v redu je!«

Stane Fleischman

NOVO NA KNJIŽNI POLICI

Domobranstvo na Primorskem

Precej manj kot revolucijo imamo pri nas zgodovinsko obdelano kontrarevolucijo, čeprav to poglavje naše zgodovine še bolj jasno in nazorno osvetljuje in dopolnjuje celotno zgodovinsko podobo našega narodnoosvobodilnega boja.

In tako smo dobili te dni na naš knjižni trg zanimivo in pomembno delo zgodovinarja Borisa Mlakarja »Domobranstvo na Primorskem«, ki je v bistvu znanstvena razprava, v kateri so na podlagi dosegljivih virov izčrpno in celostno obdelani nastanek, razvoj in konec primorske oblike domobranstva, kolaboracionistične in kontrarevolucionarne formacije pod okriljem policije nemškega okupatorja. Delo obravnava zelo malo znano temo, saj se doslej z njo ni nihče ukvarjal ne raziskovalno ne publicistično in ne memoarsko. S tem delom je naš pisec vsekakor zapolnil praznino v preučevanju kolaboracionizma in kontrarevolucije na Slovenskem.

Že letnici v podnaslovu 1943 — 1945 nam jasno povesta, da gre v knjigi za obravnavo dveh letnega obdobja aktivnosti domobranstva na Primorskem, ki je tam delovalo pod imenom Slovenskega narodnega varnostnega zbora (SNVZ) od kapitulacije Italije jeseni 1943. leta pa do konca vojne, do maja 1945.

V uvodu avtor najprej pojasni namen svojega pisanja, opozarja na specifičnosti ozemlja, to je Primorske in njenih ljudi, ki spričo več kot dvajsetletnega fašističnega nasilja nikakor ni bilo pripravljeno za ponovno sodelovanje in kolaboracijo s fašisti ter se skoraj stoođstotno in plebiscitarno odločilo na narodnoosvobodilni boj pod vodstvom OF. Zato je bila Primorska med slovenskimi pokrajinami med vojno edina, kjer je bil kolaboracionizem malo razširjen, izdajstvo v ožjem pomenu besede pa je bilo tu izjemno pojav.

Po uvodu sledi v knjigi osem poglavij, ki sistematično in dokumentarno obravnavajo domobranstvo na Primorskem v letih 1943—1945. Najprej nas avtor seznanja z

narodnoosvobodilnim gibanjem in njegovimi nasprotniki na Primorskem do kapitulacije Italije, sledi poglavje o kapitulaciji Italije ter položaju na Primorskem jeseni 1943. Tretje poglavje je posvečeno domobranstvu v Ljubljani in ustanovitvi SNVZ. Naslednja poglavja se podrobno ukvarjajo z organizacijskim in vojaškim razvojem SNVZ, s propagandno in kulturno dejavnostjo SNVZ ter spopadi z narodnoosvobodilno vojsko. Poseben, predzadnje poglavje je posvečeno odnosom in problemom med primorskimi domobranci in Italijani, v sklepnem poglavju pa najdemo povzetek celotne knjige in ugotovitve, ki jih je avtor dognal med študijem in pisanjem obravnavane snovi, lahko pa bi jih stmrili v naslednje:

Položaj na Primorskem ni dopuščal nastanka avtohtone protirevolucionarne obojene formacije. Sicer ne moremo reči, da na Primorskem domobranstva ni bilo ali da ni imelo med prebivalstvom nobene podpore, toda v primerjavi s položajem v osrednjih slovenskih pokrajinah so izdajstvo, kolaboracionizem in protirevolucija tu cveteli znatno manj. Za primorskimi domobranci je ostalo le na stotine mrtvih rodoljubov in grenak spomin. Visoki zavesti primorskega ljudstva ter pravilnemu političnemu delu vodstva narodnoosvobodilnega gibanja je treba pripisati, da primorsko domobranstvo tudi začasno ni doseglo svojih ciljev.

Knjigo Borisa Mlakarja »Domobranstvo na Primorskem« je izdala založba Borec v opremi Matjaža Vipotnika.

D.Ž.

Dopisujte

